

D·N

20/4 1948

Illusioner om kommunismen

I sin förut nämnda artikel i den socialdemokratiska tidskriften Första Maj skriver statsrådet Möller många kloka och väsentliga ting om den svenska kommunismen. Han betecknar de kommunistiska ledarna som "fullkomligt kallhamrade spekulanter", han uppvisar hur de låtsas vara demokrater i Sverige samtidigt som de försvarar despoterna i öster. Men hr Möller gör också påståenden som visar att han icke är fri från illusioner om kommunismens ställning i vårt land. Han förklarar att endast socialdemokraterna kan med framgång bekämpa kommunismen. Han förnekar att kommunismen — utom vid krig — kan bli en fara för demokratin i Sverige.

Det första påståendet är i sin allmänna avfattning ohållbart, ehuru det innesluter en riktig tanke. Genom att socialdemokrater och kommunister i stor utsträckning tävlar inom samma fackliga organisationer är det möjligt för de förstnämnda att på ett mera direkt sätt än de icke socialistiska partierna bekämpa diktatursträvorna. Under många år har också socialdemokraterna väl skött denna vakthållning för folkstyrelsen; deras agitation har med kraft och klarhet riktats mot medtävlarna till "vänster". Men hur har det varit under senare år? Hr Möller skriver själv att "kommunismens listiga spel och spekulationer icke genomskådats", att kommunisterna lockat nya anhängare genom "att de i sina yttre åthävor icke uppträtt som kommunister, utan som radikala socialdemokrater". Häri ligger ett erkännande av att socialdemokratin icke genomskådat kommunismen — ty att de som över huvud ej är socialister stått emot den kommunistiska lockelsen kan inte förnekas. Socialdemokraterna har inte slagit vakt mot diktaturpartiet som förr, det är en välkänd sanning, som hr Möller inskärper till

synes omedvetet och i strid med huvudlinjen i sin framställning.

Men det har, som vi alla vet, gått längre än så. Kommunisterna har fått ökad röststyrka — de har också fått ökat inflytande på socialdemokratin. Ofta har kommunister, som hr Möller påpekat, uppträtt som radikala socialdemokrater, men å andra sidan har en rad socialdemokrater uppträtt som något slags moderata kommunister. Därigenom har skiljelinjen över huvud varit på väg att utplånas. Det vill hr Möller glömma; han talar inte om Höglands paroll för arbetarklassens enhet eller om Brantings hyllning av de nya diktaturena. Därför kan han också påstå att "kommunisternas taktik, deras förslag och deras propaganda har icke lämnat spår efter sig i socialdemokratisk politik". Var och en vet att den satsen är oriktig, att tvärtom inflytelserna under senare år varit stora.

Varpå beror det utsuddande av gränslinjen mellan de båda partierna som ägt rum efter kriget? Säkerligen till stor del helt enkelt på att Ryssland genom sin energiska och segerrika kamp mot nazismen blev mera populärt än förr. I Sverige, liksom i väststaterna, har man i det längsta räknat med och hoppats på att den ryska statsledningen — och därmed kommunismen — skulle vara villig till öppet och förtroendefullt samarbete med andra. En annan faktor har emellertid varit av betydelse för utvecklingen i Sverige. Då socialdemokraterna jämte kommunisterna fått majoritet och då det sistnämnda partiet inom denna majoritet fått större plats än förut, har den socialdemokratiska taktiken och propagandan helt naturligt påverkats av kommunismen. Man har i det mindre partiet sett på en gång en pådrivare och en hjälpare, icke en ovillkorlig motståndare. Det har gällt att säkerställa kommunismens understöd och att samtidigt hindra ytterligare ökning av deras röstetal på socialdemokraternas bekostnad genom att skärpa motsättningen till de icke socialistiska partier med vilka förr ett samarbete var möjligt.

Därmed klagöres det överdrivna och därför ohållbara i hr Möllers påstående att endast socialdemokratin med framgång kan bekämpa kommunismen. Under åren efter krigets slut — med undantag för de senaste veckorna — har tvärtom denna strid nästan uteslutande förts av de icke socialistiska partierna. Det är deras avslöjande av kommunisternas taktik inom och utom Sverige som omsider förmått socialdemokratin att gå till öppen kamp mot diktaturpartiet — även om, väl att märka, ett stort antal socialdemokrater står vid sidan av eller rent av ogillar denna kamp. Den tjeckoslovakiska kuppen, för att ta det senaste exemplet, genomskådades av socialdemokraterna först sedan press och

Därmed belyses också det falska i den på senaste tid diskuterade frågeställningen om de icke socialistiska partierna bör rikta sin kritik mot socialdemokratin eller kommunismen. Ingen önskar bort socialdemokratin ur svensk politik; att detta parti kommer att ha och bör ha väsentligt inflytande är klart.

Men genom en sådan begränsning av partiets makt att det måste söka stöd hos andra än kommunisterna vinnes ökad moderering hos socialdemokratin och minskad benägenhet för samverkan med kommunismen. Genom att det kommunistiska partiet tränges tillbaka — helst till noll — vinnes icke blott oskadliggörande av en femte kolonn, vilket är det centrala, utan också en förändring av socialdemokratin i nyss antydd riktning. Halvkommunismen inom socialdemokratin förlorar i och med att kommunismen förlorar.

Då hr Möller förnekar att kommunismen kan bli en fara för demokratin i Sverige förbiser han två ting. Å ena sidan är en framgångsrik kommunistisk kupp tänkbar, även om partiet blott stöder sig på en svag minoritet, därest en betydande del av det svenska folket genom att kommunismen icke genomskådats ställer sig likgiltig eller rent av sympatisk till en sådan kupp. Det måste ihågkommas att kommunismen — liksom nazismen — upprättar diktaturen steg för steg; till en början söker den vinna anhängare genom moderering, och det är först då en säker position uppnåtts som huvudena faller och koncentrationslägren fyller. Å andra sidan kan kommunismen, utan att erövra makten, bli ödesdiger för folkstyrelsen. Dess av alla hänsyn obundna taktik försvarar — det visar även det svenska exemplet — samarbete och uppgörelser, och det försvagande av demokratin som följer härav stimulerar diktaturrörelser av alla slag.

Viktigast av allt är att utrota illusionen att kommunismen skulle söka en radikal rörelse med fördelar att bjuda arbetarklassen. Först då de svenska arbetarna förstår att kommunism är reaktion på alla områden — förtryck, förbud mot strejker, slavarbete, ökade inkomstskillnader, hårda strafflagar — är den kommunistiska faran undanröjd. Och först då socialdemokraterna helhjärtat bidrar att ge arbetarna denna upplysning är halvkommunismen inom partiet besegrad.